

HVÖRJAR LOYSNIR?

Í viðmerkinginni um trolaraflotan og kreppuna vistu vit á, at skal ráværa tryggjast feroyskum flakavirkjum, mugu vit hava ein rættiliga stóran trolaraflota afturat hinum veiðuhættunum.

Vit vistu eisini á, at nógvir meðalstórir trolarar eru komnir í henda bólk, tí menn noyddust at leggja um. Tað gevur til lagaðar tekniskar loysnir, sum ofta eru ov litlir veiðueffektivar í mun til kostnaðin.

Nøkur skip blivu beinleiðis útvegað til trolarastur á Føroyaokinum, og tæy klára seg stórt sæð frægest.

Størri trolarar, bygdar til veiðu á mið- og fjarleiðum — í høvuðsheitum aftaná skilagóða planlegging — tykjast eisini her hjá okkum at hava góðar veiðueiginleikar, og veiða teir í høvuðsheitum onnur fiskasløg enn tosk og hýsu, skuldu teir muna væl í tryggingini av okkara øki.

9 linubátar fingur vit úr Pólandi. Skuldu eittast at vera biligir, men blivu so dýrir og svaraðu so illa til spesifikationirnar, at teim beyðst ikki betur sum linubátar.

Syndarin her var hitt nærum tóma felagið Marknaðarvæðing (ábyrgist við 100.000 kr. í partapeningi).

Felagið sendir nú ein stóran part av rokningini fyri tørvandi dugnaskap til landskassan og eigararnar.

Menninir aftanfyri skipaðu tað so visiliga, at teimum kostaði feildispositionin einki.

Eru vit tá ikki úti í eini avskeplan av tí prisaða liberala systeminum?

Einasti tjansur eigaranna var at leggja um, men henda dupltygging ger teir so dýrar í mun til veiðuorkuna, at teir, nú oljan dýrkar, valla greiða skyldur sínar.

Teirra og landskassans verður nú pinan. Men veiða mugu teir, skal arbeiðsloysi fyrirbyggjast.

Idnaðarskipini lögdu um, tí idnaðarveiðan ikki bleiv lønandi. Eisini tæy, sum fyr stóran part vóru avskrivingskip, har eigararnir einki sigla við sjálvir. Tæy mugu hava stuðul, og skal slíkur eisini veitast, men spardi skatturin eigur fyrst at fara til raksturinn og síðan nýløgur, áðrenn tað almenna átekur sær restina. Hetta er bert rimiligt, skulu menn vera umsitarar av framleiðsluamboði, tað er jú hitt størsta lánið og hin størsta samfelagsábyrgdin, samfelagið gevur borgarar.

Cuba bátarnir sum feskfiskatrolarar eru ikki úrslið av eini skilagóðari planlegging, men eitt bjargingartiltak fyrir at bota uppá jánkasligu leiðsluna av einum farma-skipafelag. Teir komu til Føroya sum ogn hjá hesum farmaskipafelag, sum hevði avskrivað seg so langt fram um veruligar avdráttir, at skuldi felagið rinda ein vaksandi skatt á árin framvirk, so átti tað litlan líkviditet.

Úrsliðið gjørdist, at tá felagið skuldi útbyggja sitt upprunaeki, farma-skipaflotan, tyngdu Cubabátarnir so í roknskapinum, at annað felag mátti skipast, sum tók sær av umbygging og rakstri teirra. Soleiðis blivu teir Beta-bátar.

Peningastovnar í Føroyum og myndugleikarnir høvdu litlan áhuga fyrir at luttaka í figgingini, og blivu teir tí figgjaðir uttanlands uttan fyrir vanligu skipanina.

Orsøkin til, at projektið kundi figgjast var, at umbyggingin og móguleikin hjá eini kreppuraktari motorverksmiðju at lata eitt so stórt tal av motorum, vóru knýtt saman.

Tá bátarnir vóru her, máttu feroysku myndugleikar taka hetta til eftirtektar og stuðla teir sum aðrar.

Formaðurin í felagnum trolskip hevur misfatað Sosialin, um hann heldur, at blaðið ikki gongur inn fyrir stuðli til hesar bátar eisini; vit hava bert vist á, at munur er á, tá talan er um spekulatiónsprojekt og vanligu útbygging av flotanum; í tí fyrri førimum má ein krevja meir av teimum, sum settu í gongd.

Vit hava størstu virðing fyrir formanninum, sum kom so seint inn í Cubatrolaramyndina, at hann so dugnaliga fyriskipaði bjargingartiltakinum og serliga fyrir, at bátarnir eftir hansara ávising hava brotið slóð fyrir upsa- og kongafiskaveiðu — og vist á móguleikan fyrir blálongu- og gullaksa-veiðu.

Hetta hevur blaðið sum kunnugt skrivað nógv um eins og um royndirnar av sama slag hjá Suðringi, langfaratrolarunum og øðrum.

Tað er nú ein veruleiki, og verður ikki óðrvisi, at við tí týðningi, hesir bátar hava sum arbeiðsskapandi rávøruleverandørar — onkur teirra veiddi í fjør 1400 tons — og tí teir eru so nógvir í tali, og tí reiðarin náttúrliga er formaður í felagnum Trolskip, hava teir móguleika at

gerast ein pressiónsbólkur innan flotan av meðalstórum trolarum.

Aðrir kunnu so siga, at teir kunnu veiða hesi fiskasløg, teir hava væl planlögð skip til hesa veiðu, ella teir hava eisini verið noyddir út í hana. Men tað broytir ikki tann veruleika, at Beta-bátarnir hava vunnið sær tilverurætt og stuðulsrætt, tí teir, hóast motorarnir brenna alt ov nógv, og hóast ikki so væl fæst avriðað rationelt netaarbeiði umborð, hava veitt so mikið nógv, at fuglirðingum, oyndfirðingum og hellummonnum eru — sum formaðurin visir á — tryggjað góð og trygg arbeiðspláss og manningunum góða úrtøku.

Onnur skip og skipasløg eru ivaleyst komnir eins tilvildarlaga inn í trolaraflotan ella eru noydd av umstøðum, einin her á landi var harri vjvir, til at leggja um.

Vit eiga at hava hetta í huga, tá reseptin skal skrivast.

Hon verður í tveimum, ein til hin stuttfreistaða kurin, sum studningskururin helst skal vera og ein til langtíðarviðgerðina.

Men imeðan biðað verður eftir, at samfelagið summar seg uppá sín part av teirri endaligu rokningini, sum vegna oljuprishaðkingina fyrir meginpartin er skrivað uttan fyrir Føroyar, so kunnu nøkur ráð verða givin teim vinnuligu gandakallum, vit eiga so nógvar av, bæði fyrtektustjórnum og politikarum, so hesir sjálvir royna at bota uppá støðuna hjá teim meðalstóru trolarunum.

Her eru nøkur:

Royndið at medvirka til, at fleiri mans verða umborð, so ikki alt netaarbeiðið skal gerast í landi.

Latið okkum fáa net so ódýr sum gjørligt (landsandsinnflytan).

Latið okkum seta umsitingarlønina til eitt minimum.

Latið okkum fáa tryggjargjöldini so lág sum gjørligt, m.a. við hækkan av sjálvsábyrgd, tá ein ferð eftir ferð liggur á landi.

Fyrirlátið dómadagsprofet kollegnum innan oljufelagini at lata vera við at lata vinningin á olju hækka, hóast framleiðarin hækkar prisin. Minnið teir á, at Dimma, vikuna eftir at miðvinan hevði manað kreppuna enn longur fram, kunngjórði, at oljufelagini fyrra hálvár 1979 høvdu ein vinning uppá 56%. Kanska teir hjálptust við 7–10%.

Vendið tykkum til bankarnar, og biðið um,

at driftslánini verða konverterað til lagalig rentulág 3–5 ára lán. Setir onkur knýklar í brýr, so minnið hann á, at brutto-avansin hjá bankunum og sparikassunum í fjør var 70–80 mill. kr.

Hetta var nakað av tí, sum fyrbils kann gerast. Uppá longri sikt verða fleiri av hesum skipum uppá lagaligasta máta at umbyta við effektivari trolarar — kanska til stóðdar sum Íslandsfiskatrolararnir, men við størri spælorku til veiðu á stórum dýpi.

Uppá longri sikt verða teir mest oljunýtandi motorarnir at útskifta og helst við slíkar sum brenna tunga olju (sum is-

lendingar hava gjørt í trý ár).

Uppá longri sikt verða veiðumenn — sum í lötuni, hóast kreppu, vinna væl — og reiðarar at planleggja betri í felag, hvussu báðir partar fáa mest burturúr.

Og uppá longri sikt verða vit at viðgera vóru okkara meira, so fiskimenn og reiðarar fáa meira fyrir ráfiskin. Kann monopolfyrirtekan Fiskasolan ikki virka nóg skjótt her, má lóggáva fremjast sum tryggjar hetta.

Javnaðarflokkurin hevur altíð gingið inn fyrir at styðja skip og virkir — ikki tí at hann altíð hevur havt so nógv til yvirs fyrir teirra eigarum, men tí

man ikki kann kasta fiskimenn og arbeiðsfólk út aftur í tað arbeiðsloysi, sum borgarligu flokkarnir vistu teim til í fimtiárunum.

Vit fara eisini at styðja teir meðalstóru trolararnar hesaferð, men tað verður treytað av, at driftirnar verða eftirhugdar í seymunum, og einki er tað givið, at úrsliði verður til mesta fyrimuns fyrir tær skeivu og spekulatiónskendu iløgurnar.

Tað verður eitt krav, at um milliónir skulu flytast frá skattaborgarunum til henda bólkinn, verða spekulantarnir ikki á standa fremst í raðnum.

S.

LUXUSSKIP

Bæði undir viðgerini á tingi og eisini millum manna og í lesarabrevum, hevur ferðamannaskipið Lasse II fingið heiðið luxusskip, og verður hetta heiti nýtt, fyrir at fáa fólk at taka støðu imóti keypinum av Lassa II.

Sjálvandi kunnu vit siga, at tað í ein vissan mun er luxus at ferðast, annaðhvørt tað so erð flogfari hjá einum donskum felag, við donskum ferðamannaskipi ella við einum feroyskum skipi.

Men vit kunnu kortini sláa fast, at fólk ferðast, bæði feroingar og út-lendingar, og verða tæy ikki flutt við einum feroyskum skipi, so verða tæy flutt við einum út-lendskum skipi ella við flogfari.

Men aftur til spurningin um luxus. Í stórum parti av heiminum er fiskur ein luksusvøra burtur av. Tað er nógv størri luxus at eta fisk eina ferð um vikuna enn at ferðast eina ferð um árið.

Men vit feroingar liva jú av at fiska og út-flyta eina luksusvøru. Hevur nakar havt á munni at vit skulu halda uppat at fiska og selja fisk tí at talan er um einá luksusvøru?

Nei, vit konstantera, at tað er náttúrligt hjá okkum at veiða og út-flyta fisk og

fiskavøru, og at fólk keypa og eta hesa luksusvøru. Og somuleiðis kunnu vit konsatera, at fólk, bæði feroingar og út-lendingar, loyva sær tað luxus, sum eitur at ferðast. Verða tæy ikki flutt við einum feroyskum skipi, so verða tæy flutt við øðrum skipum ella við flogfari.

Er tað so ikki líka náttúrligt sum tað, at vit fiska, at vit eisini rokja ferðafólkaflutning millum Noreg, Føroyar, Ísland, Skotland og Danmark? Hetta er ein vinna eins væl og fiskurin!

Fiskimaður á bygd

SJÁLVANDI SVÍKJA TEIR IKKI

Fólkaflakkurin, sam-bandsflokkurin og tann fyrrverandi javnaðarmaður Órregaðar vóna, at ávisir tingmenn úr javnaðarflokkinum fara at hálsa um, tá og um tað kemur til atkvøðu í tinginum um nýval.

Hesir kenna ikki ting-

menn javnaðarflokksins. Vist er ikki semja um alt innanhýsis í javnaðarflokkinum, men harfrá og so til at ganga imóti samtyktum, sum teir sjálvir hava verið við til at samtykka og formulera, er heilt óhugsandi. Slíkt finst bert í yniskidreyrum

teirra, sum ynskja javnaðarflokkinum ílt.

Teir fara tí hesaferð at gerast vónsviknir — teir sum hava vónað at kunna brúka politisku kreppuna til at spreingja javnaðarflokkin við.

Tingmannavinur

OLAF OLSEN

Viðmerking tygara til oddagrein okkara er óneyðuga polemisk, tí hon ror uppundir, at vit ikki vilja varðveita arbeiðspláss í Fuglafirði. Tað vita tygum væl, at vit vilja virka sterkt fyrir. Vit visa bert á, at tað gerst ikki við studningi yvir ein kamb, annað má til eisini.

Orð okkara um flokt ognarviðurskifti hava sin rætt, tá ein hugsar um,

hvussu figgingin av teimum báðum feløgnum Skipafelagnum og Beta nú er.

Kanska skuldu vit heldur kallað hetta serlig ella óvanlig figgjarviðurskifti. Tí at bátarnir eru liður í eini størri norsk-feroyskari finanstránsaktión er væl greitt.

Hetta er legalt og helst skilagott, sum stóðan var, men upprunin var ein

skeiv figgjarlig transaktión.

Hvønn positivan ella negativan týðning frystiskipafelagið Copenhagen Reefers hevur havt fyrir Skála Skipasmíðju ella kemur at hava fyrir móguleikarnar fyrir menning av feroyskari sigling við frystifrakt, sum hetta felag helst sær bakið á, vilja vit vanda aftur til.

Blstj.